

Van probleem naar kans: GGZ-consultatie bij thuiszorg, verzorgings- en verpleeghuizen

B.A. Wiegers

Zorgverleners in de thuiszorg, het verzorgings- of verpleeghuis trekken vaak pas aan de bel wanneer situaties flink problematisch of moeilijk hanteerbaar zijn geworden. Meestal zijn er de nodige interventies gepleegd, maar hebben die niet tot een gewenst resultaat geleid. Soms worden er maatregelen genomen die bescherming bieden voor de omgeving (mantelzorgers, burens, medebewoners, professionele zorgverleners), maar geen verbetering zijn voor de cliënt (bijvoorbeeld forse sedatie). Het is dan ook niet verwonderlijk dat de hulpvraag van de omgeving zich vooral richt op het begrenzen van het probleemgedrag. Valkuil daarbij is echter dat de aandacht zich exclusief richt op de probleemsituatie, de uitlokkende factoren in die situatie en wat de directe consequenties van het probleemgedrag zijn voor de persoon in kwestie.

Functioneringsgerichte gedragsanalytische consultatie ziet probleemgedrag vooral als een uit noodgeboren misaanpassing aan een situatie die door de betreffende persoon als onaangenaam en bestaansondermijnd wordt ervaren. Naast methodieken om het probleemgedrag te begrenzen richt de consultatie zich vooral op methodieken om te voorkomen dat een persoon terecht komt in zo'n onmachtssituatie. De focus is vooral gericht op omstandigheden waarmee de persoon uit de voeten kan en zich niet onmachtig voelt: het opsporen van discriminatieve stimuli voor persoonlijk succesvol functioneren. Bijvoorbeeld situaties waarin het de zorgverlener wél gelukt is van de cliënt iets gedaan te krijgen zonder dat het escaleerde of iets met de cliënt te ondernemen waarvan hij opkapte en zich zeker voelde. Stilgestaan wordt bij verschillende werkvormen om op zoek te gaan naar een passende bejegening: passend zowel bij de cliënt als bij de persoon van de zorgverlener. Effect van de functionerings-gerichte consultatie is dat er 'transfer of training' plaatsvindt: zorgverleners gaan vanzelf het geleerde toepassen in het hanteren én voorkomen van vergelijkbare probleemsituaties.

Literatuur:

- Andreoli, P.J.H. (2004). *Behavioral Gerontology: Problematic Interactions in Nursing*. Paper presented at the International Conference of the Brazilian Association for Psychotherapy and Behavioral Medicine and the Association for Behavioral Analysis. Campinas, Brazil.
- Andreoli, P., & Wiegers, B. (2007). *Van Probleem naar Kans in de Ouderen-psychiatrie*. Cursusboek GGZ Friesland, Leeuwarden.
- Bakker- de Pree, B.J. (2000). *Kan de omgeving een actieve bijdrage leveren aan het bewaken van iemands welbevinden?* Presentatie Verpleeghuis Stellinghaven, Oosterwolde.